

Televizyon dizilerinde kadın ve aile temsilleri: Geleneksel roller mi, yeni kimlikler mi?¹

Yaren Buğur², Ömer Gökhan Ulu³

DOI 10.5281/zenodo.23643876

Özet

Bu çalışma, Türk televizyon dizilerinde kadın ve ailenin temsilini eleştirel bir bakış açısıyla incelemeyi ve bu temsillerin geleneksel cinsiyet rollerini ve aile normlarını nasıl yeniden ürettiğini, sorguladığını ya da dönüştürdüğünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın kuramsal çerçevesi Stuart Hall'un Temsil Teorisi (Hall, 1997), Judith Butler'ın Cinsiyet Performativitesi (Butler, 1988) ve Kimberlé Crenshaw'ın Kesişimsellik Teorisini (Crenshaw, 1991) bütünleştirmektedir. Nitel bir araştırma deseni benimsenen çalışmada, farklı türleri (psikolojik dram ve aile draması) temsil eden iki popüler Türk dizisinden (*Bir Başkadır*, 2020; *Kızılıcak Şerbeti*, 2023–2024) toplam 12 vaka/sahne, Eleştirel Söylem Analizi (Fairclough, 1992) ve Temsil Analizi ilkeleriyle incelenmiştir. Nitel çözümlemeyi desteklemek amacıyla bulgular betimsel olarak sayısallaştırılmış (quantitizing); kadın temsili türü, performatif kategori, kesişimsellik eksen, şiddet/baskı türü frekans ve yüzde tabloları hâlinde sunulmuştur. Bulgular, vakaların üçte ikisinde (%66,7) geleneksel rolün sorgulandığını; kadın temsili tekil bir örüntüye indirgenemediğini, vakaların üçte birinin geleneksel rolden özerk bir öznelige geçişi, bir diğer üçte birinin ise iki farklı kadınlık pozisyonunun doğrudan karşı karşıya getirildiği kesişimsel eleştiriyi yansıttığını göstermiştir. En baskın kesişimsellik eksen din/muhafazakârlık-sekülerlik karşıtlığı (%50,0) olarak belirlenmiş; iki dizi arasında ise "sisteme geri dönüş/cezalandırılma" örüntüsünün yalnızca *Kızılıcak Şerbeti*'nde görülmesiyle önemli bir farklılık saptanmıştır. Çalışma, Türk medyasında toplumsal cinsiyet ve aile temsiline ilişkin alanyazındaki betimleyici eğilimin ötesine geçerek, söylemsel ve görsel boyutları birleştiren karşılaştırmalı bir okuma önerisi sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: kadın temsili, cinsiyet, söylem analizi, aile, Türk televizyon dizileri, kesişimsellik

Representations of women and family in television series: Traditional roles or new identities?

Abstract

This study examines the representation of women and the family in Turkish television series from a critical perspective and reveals how these representations reproduce, challenge, or transform traditional gender roles and family norms. The study's theoretical framework integrates Stuart Hall's Theory of Representation (Hall, 1997), Judith Butler's Theory of Gender Performativity (Butler, 1988), and Kimberlé Crenshaw's Theory of Intersectionality (Crenshaw, 1991). Adopting a qualitative research design, this study analyzes a total of 12 scenes (cases) drawn from 11 episodes from two popular Turkish TV series representing different genres (psychological drama and family drama): *Bir Başkadır* (2020) and *Kızılıcak Şerbeti* (2023–2024), using the principles of Critical Discourse Analysis (Fairclough, 1992) and Representation Analysis. To support the qualitative analysis, the findings were descriptively quantified; the type of women's representation, performative category, intersectionality axis, and type of violence/oppression were presented as frequency and percentage tables. The findings indicate that women's representation cannot be reduced to a single pattern; one-third of cases reflect a transition from traditional roles to autonomous subjectivity, while another third reflect an intersectional critique in which two distinct positions of womanhood are pitted against one another. The most dominant axis of intersectionality was the religion/conservatism–secularism

¹Bu araştırma, kamuya açık olarak yayımlanmış medya materyallerinin incelenmesine dayandığından etik kurul izni gerektirmemektedir.

²Lisans Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi Bölümü, yarenbugur@gmail.com

³Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İngiliz Dili Eğitimi Bölümü, omernokhanulum@gmail.com

dichotomy (50.0%); the two series differed in that the “return to the system/punishment” pattern appeared only in Kızılıık Şerbeti. Moving beyond the descriptive trends in the existing literature on gender and family representation in Turkish media, this study proposes a comparative analysis that integrates discursive and visual dimensions.

Keywords: representation of women, gender, discourse analysis, family, Turkish television series, intersectionality

Giriş

Televizyon dizileri, yalnızca bir eğlence biçimi olmanın ötesinde, toplumsal değerleri, kimlikleri ve cinsiyet rollerini yeniden üreten etkili kültürel metinler olarak işlev görür. Medya üretiminin kamuoyu algısını şekillendirmede belirleyici bir rol oynadığı Türkiye’de, televizyon dizileri cinsiyet ideolojilerinin inşa edildiği ve normalleştirildiği en görünür alanlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Kadınların aile içindeki konumlarının, annelik rollerinin ve evlilik algılarının medyada temsil edilme biçimi, yalnızca toplumsal gerçekliğin bir yansıması değil, aynı zamanda onun kurucu bir unsurudur (Kandiyoti, 1988; Arslan ve İşman, 2025).

Bununla birlikte, alanyazının incelenmesi, Türk televizyonunda kadın ve aile temsillerine ilişkin çalışmaların genellikle betimleyici düzeyde kaldığını ve söylemsel ile görsel boyutları bir araya getiren kapsamlı analizlerden yoksun olduğunu göstermektedir (Ünür, 2013). Örneğin, Ünür (2013) Türk dizilerinde toplumsal kimliklerin temsilini ağırlıklı olarak tematik betimleme düzeyinde ele almakta, temsillerin hangi söylemsel ve görsel araçlarla kurulduğunu sistematik bir çözümleme çerçevesinde göstermemektedir. Arslan ve İşman (2025) dizileri uluslararası bir “yumuşak güç” aracı olarak incelemekte, ancak kadın ve aile temsilini ayrı bir analiz birimi olarak ele almamaktadır. Kızılıık Şerbeti üzerine yapılan güncel çalışmalar ise ya karakterlerin modern–geleneksel karşıtlık içindeki konumunu betimlemekte (Bilgin Ülken, 2023) ya da yalnızca sözel söyleme odaklanan bir eleştirel söylem analizi uygulamaktadır (Serhat ve Çelebi, 2026). Bu çalışmaların ortak sınırlılıkları üç noktada toplanabilir: (a) tek bir diziye odaklanmaları ve farklı tür ile yayın platformlarını karşılaştırmamaları, (b) sözel söylemi kamera açısı, mekân, beden dili ve giyim gibi görsel kodlardan ayrı ele almaları ve (c) bulguları birden fazla kuramı bütünleştiren ve izlenebilir biçimde kodlanmış bir çerçeveye dayandırmamaları. Bu sınırlılıklardan hareketle, bu çalışma Türk televizyon dizilerinde kadın ve ailenin temsil edildiği ideolojik, dilbilimsel ve görsel kodları yeniden yapılandırarak bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, iki popüler ve farklı türü temsil eden Türk dizisinden (dram/psikolojik içerikli Bir Başkadır ve aile/dram türündeki Kızılıık Şerbeti) seçilen sahneler üzerinden, kadınların geleneksel ev içi roller içinde mi yoksa yeni ortaya çıkan özerk kimlikler aracılığıyla mı temsil edildiği sorgulanmaktadır. İki dizinin seçimi yalnızca tür farklılığına dayanmamaktadır. Diziler yayın platformu bakımından da farklılaşmaktadır: Bir Başkadır dijital bir platformda (Netflix) yayınlanırken, Kızılıık Şerbeti RTÜK denetimine tabi ulusal bir kanalda (Show TV) yayınlanmıştır. Bununla birlikte, her iki dizi de muhafazakâr–seküler karşıtlığını ve bu karşıtlık içindeki kadınlık pozisyonlarını anlatının merkezine yerleştirmektedir. Bu ortak tematik eksen karşılaştırmayı anlamlı kılmaktadır. Ayrıca her iki dizi de yayınlandığı dönemde geniş bir izleyici kitlesine ulaşmış ve kamusal tartışmaların konusu olmuştur. Seçim ölçütleri Yöntem bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Çalışmanın bilimsel değeri, bütünleştirici ve disiplinlerarası yaklaşımında yatmaktadır. Önceki araştırmalar genellikle metinsel veya sosyolojik yönleri ayrı ayrı ele alırken, bu çalışma çoklu analiz yoluyla her ikisini birbirine bağlayarak cinsiyet temsiline dair daha kapsamlı bir anlayış sunmayı amaçlamaktadır. Akademik katkısının ötesinde, araştırma toplumsal cinsiyete duyarlı medya üretimini ve eşit temsil uygulamalarını teşvik etmeye yönelik pratik çıkarımlar sunmayı da amaçlamaktadır.

Literatür ve Kuramsal Çerçeve

Temsil Kuramı (Stuart Hall)

Hall'un (1997) Temsil Teorisi, anlamın medya metinlerinde sabit ve verili olmadığını, dil, imge ve söylem aracılığıyla toplumsal olarak inşa edildiğini öne sürer. Bu çerçevede televizyon dizileri, kadınlığı "temsil eden"

değil, kadınlığı belirli ideolojik konumlardan "üreten" metinler olarak ele alınır. Çalışma kapsamında bu kuram, kadın karakterlerin geleneksel/bağımlı, özerk/yeni kimlikli ya da bu iki konum arasında kesişimsel biçimde konumlandırılan bir temsil türüne göre sınıflandırılmasında temel referans noktası olarak kullanılmıştır.

Cinsiyet Performativitesi (Judith Butler)

Butler'in (1988) performativite kuramı, cinsiyetin özcü ya da doğal bir kimlik değil, tekrar eden söylemsel ve bedensel edimler yoluyla "sahnelenen" bir performans olduğunu ileri sürer. Bu bakış açısı, dizilerdeki kadın ve erkek karakterlerin geleneksel cinsiyet senaryolarını (itaatkâr eş, fedakâr anne, "güçlü erkek" vb.) sahneleme, sürdürme ya da reddetme biçimlerinin analiz edilmesine olanak tanır. Çalışmada bu kuram, vakaların "performans çatışması", "yıkıcı/alternatif performans" ve "geleneksel performansın dayatılması" gibi kategoriler altında kodlanmasında kullanılmıştır. Bu çerçeve, erkeklik performanslarının da hegemonik erkeklik kavramı (Connell ve Messerschmidt, 2005) üzerinden okunmasına olanak tanır.

Kesişimsellik Kuramı (Kimberlé Crenshaw)

Crenshaw'ın (1991) kesişimsellik kuramı, cinsiyet temelli baskının tek başına değil; sınıf, din, etnik köken ve kuşak gibi diğer toplumsal konumlanışlarla kesişerek deneyimlendiğini vurgular. Bu kuram, çalışmada kadın karakterler arasındaki güç eşitsizliklerinin (örn. sınıfsal/dinsel arka plan farkı olan iki kadın arasındaki çatışmalar) çok boyutlu biçimde okunmasına olanak sağlamış ve kesişimsellik eksenlerinin (din/sekülerlik, sınıf, kuşak, siyasi-tarihsel geçmiş) sistematik biçimde kodlanmasına zemin hazırlamıştır.

Eleştirel Söylem Analizi

Yöntemsel açıdan çalışma, Fairclough'un (1992) üç boyutlu Eleştirel Söylem Analizi (CDA) modelinden (metin analizi, söylemsel uygulama, sosyal uygulama) ve Van Dijk'in (1998) ideoloji kavramsallaştırmalarından yararlanmaktadır. Machin ve Mayr'ın (2023) çok kipli (multimodal) CDA yaklaşımı ise, yalnızca sözel söylemin değil; kamera açısı, mekân, beden dili ve giyim kodları gibi görsel unsurların da sistematik biçimde çözümlenmesine imkân tanımıştır.

İlgili Alanyazın

Ünür (2013), Türk televizyon dizilerinde toplumsal kimliklerin temsilini incelediği çalışmasında, mevcut araştırmaların büyük ölçüde betimleyici kaldığını ve söylemsel-görsel boyutları birleştiren bütüncül analizlerin sınırlı olduğunu belirtmektedir. Arslan ve İşman (2025), Türk dizilerini uluslararası alanda bir "yumuşak güç" aracı olarak konumlandırmıştır. Bu çalışmalar, Türk televizyonunun toplumsal kimlik ve cinsiyet ideolojilerinin üretildiği ve dolaşıma sokulduğu önemli bir alan olduğunu doğrulamakla birlikte, kadın ve aile temsiline odaklanan, kuramsal olarak bütünleştirilmiş ve kısmen sayısallaştırılmış bir içerik analizine duyulan ihtiyacı da ortaya koymaktadır. Kızılık Şerbeti dizisi de son dönemde akademik ilgi görmüştür. Bilgin Ülken (2023), dizideki kadın karakterlerin modern-geleneksel çatışma içinde konumlandırıldığını ve dizinin taraflardan birini suçlamak yerine uzlaşmacı bir tutum sergilediğini ileri sürmüştür. Serhat ve Çelebi (2026) ise Eleştirel Söylem Analizi aracılığıyla dizinin ataerkil cinsiyet rollerini şiddet ve tahakküm üzerinden nasıl yeniden ürettiğini incelemiştir. Ne var ki, Giriş'te belirtildiği üzere bu çalışmalar tek bir diziye odaklanmaktadır. Bu çalışma, Bir Başkadır ve Kızılık Şerbeti dizilerinden amaçlı örnekleme yoluyla seçilen sahneleri karşılaştırmalı ve çok kipli eleştirel söylem analiziyle inceleyerek kadınlık, erkeklik ve aile ilişkilerinin dilsel, görsel ve anlatısal göstergeler aracılığıyla nasıl kurulduğunu araştırmaktadır. Hall'un temsil yaklaşımı, Butler'ın performativite kuramı ve Crenshaw'ın kesişimsellik perspektifinden hareketle çalışma, toplumsal cinsiyet normlarının yeniden üretildiği, müzakere edildiği ve dönüştürüldüğü süreçleri çözümlemeyi amaçlamaktadır.

Araştırma Soruları

Yukarıda özetlenen kuramsal çerçeve ve alan yazındaki boşluk doğrultusunda çalışma aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aramaktadır:

1. İncelenen Bir Başkadır ve Kızılıık Şerbeti dizilerinde kadınlık, erkeklik ve aile ilişkileri hangi anlatısal, dilsel ve görsel göstergeler aracılığıyla temsil edilmektedir?
2. İncelenen dizilerde toplumsal cinsiyet normları hangi anlatısal ve söylemsel pratiklerle yeniden üretilmekte, müzakere edilmekte veya dönüştürülmektedir?
3. Toplumsal cinsiyet temsilleri sınıf, dinî/seküler konumlanış ve kuşak farklılıklarıyla nasıl kesişmekte; bu kesişimler karakterlerin aile içindeki güç, karar alma ve özneleşme konumlarını nasıl şekillendirmektedir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışma, Türk televizyon dizilerinde kadın ve ailenin nasıl temsil edildiğini araştırmak amacıyla Eleştirel Söylem Analizi (CDA) ve Temsil Analizi'ne dayanan nitel bir araştırma deseni benimser. Nitel ve yorumlayıcı bir çerçevenin seçilmesi, medya metnlerinin altında yatan ideolojik ve kültürel boyutları ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırma için uygundur (Fairclough, 1992; Van Dijk, 1998). Çalışma, çoklu vaka çalışması (multiple case study) yaklaşımını benimseyerek, ulusal düzeyde geniş bir izleyici kitlesine ulaşmış ve farklı türleri (psikolojik dram ve aile draması) temsil eden iki Türk televizyon dizisini örneklem olarak seçmiştir.

Örneklem

Araştırmada, amaçlı örnekleme yaklaşımı doğrultusunda Bir Başkadır (2020) ve Kızılıık Şerbeti (2023–2024) dizilerinden toplumsal cinsiyet ve aile ilişkilerini görünür kılan sahneler seçilmiştir. Diziler, maksimum çeşitlilik ve ölçüt örnekleme birlikte kullanılarak belirlenmiştir. Dizi düzeyindeki ölçütler şunlardır: (1) geniş bir izleyici kitlesine ulaşmış ve kamusal tartışmaya konu olmuş olma, (2) kadın ve aile temsiliinin anlatının merkezinde yer alması, (3) muhafazakâr–seküler karşıtlığının ortak bir tematik eksen olarak bulunması ve (4) tür (psikolojik dram ve aile draması) ile yayın platformu bakımından farklılaşma. Bir Başkadır dijital bir platformda (Netflix), Kızılıık Şerbeti ise RTÜK denetimine tabi ulusal bir kanalda (Show TV) yayınlanmıştır.

Sahne seçiminde annelik, evlilik, aile içi karar alma, toplumsal cinsiyet normlarının sürdürülmesi veya sorgulanması ve toplumsal konum farklılıkları temel tematik ölçütler olarak dikkate alınmıştır. Analiz birimi, bu temalardan en az biriyle doğrudan ilişkili olan ve kendi bağlamı içinde yorumlanabilen bir sahne/vaka olarak tanımlanmıştır. Bölümler örneklem birimini, sahneler ise analiz birimini oluştururken, sahnelerin anlatısal bağlamı yorumlama sürecinde dikkate alınmıştır. Bu ölçütler doğrultusunda her diziden altışar olmak üzere toplam 12 vaka belirlenmiş; Bir Başkadır'dan 1, 2, 3, 7 ve 8. bölümler ile Kızılıık Şerbeti'nden 18, 20, 29, 33, 42 ve 66. bölümler örneklem kapsamına alınmıştır. Toplam sözel veri hacmi 9.096 kelimedir (Bir Başkadır: 4.729; Kızılıık Şerbeti: 4.367).

Veri Toplama

Veri toplama sürecinde, örneklem ölçütlerine uyan sahneler bölümlerin tamamı izlendikten sonra belirlenmiş; her sahnenin başlangıç ve bitiş zaman kodları kaydedilmiş, diyaloglar birebir yazıya geçirilmiş ve ilgili görsel kareler (kamera açısı, mekân, beden dili, giyim) not edilmiştir. Her vaka; incelenen sahne aralığı, sahnede yer alan karakterler, sözel söylem analizi, görsel ve sembolik temsil, kuramsal kodlama (Hall, Butler, Crenshaw) ve ideolojik alt metin başlıklarından oluşan yapılandırılmış bir çözümleme formuna işlenmiştir. Veriler kamuya açık medya kaynaklarından elde edildiğinden çalışmaya hiçbir insan katılımcı doğrudan dâhil edilmemiştir.

Kodlama sürecinde, kuramsal çerçeve ve araştırma sorularından hareketle yapılandırılmış bir kodlama rehberi kullanılmıştır (Tablo 1). Her vaka; kadın ve aile temsili, toplumsal cinsiyet normlarının yeniden üretimi veya müzakere edilmesi, kesişen toplumsal konumlar ve şiddet/baskı göstergeleri bakımından değerlendirilmiştir. Kodlama kararları, ilgili sahnelerdeki diyaloglar, karakter davranışları, görsel kompozisyon ve anlatısal bağlamla ilişkilendirilmiştir. Her kategoriye ilişkin yorumların dayanağı, analiz formlarında ilgili veri örnekleriyle birlikte kaydedilmiştir.

Tablo 1. Kodlama Rehberi

Boyut / Kategori	Tanım	Gözlemlenebilir gösterge	Yorumlama ölçütü	Örnek vaka
Temsil türü (Hall)				
Geleneksel / bağımlı rol	Kadın karakter eş, anne ya da gelin rolüne bağlı, edilgen konumda kurulur.	Kararın başkası tarafından verilmesi; itaat, susma, boyun eğme.	Bağımlı konum sahnede sorgulanmıyorsa.	BB2 (Ruhiye), KS1 (Nursema'nın zorla evlendirilmesi)
Özerkleşme / yeni kimliğe geçiş	Kadın geleneksel rolden çıkma yönünde karar alır ya da eylemde bulunur.	Ret ifadesi, evi terk etme, kendi kararını açıkça dile getirme.	Geçiş anlatıda olumlu ya da geri dönüşsüz sunuluyorsa.	BB4 (Hayrünnisa), BB5 (Ruhiye'nin yüzleşmesi), KS2 (iftar masasında isyan), KS3 (Doğa'nın ifşası)
Kesişimsel eleştiri / karışıklık	Farklı konumdaki iki kadınlık pozisyonu karşı karşıya getirilir.	İki kadın arasında giyim, mekân ya da dil üzerinden karışıklık.	Anlatı her iki tarafın önyargısını görünür kılıyorsa.	BB1 (Meryem–Peri), BB3 (Peri–Melisa), BB6 (Gülbin–Gülan), KS5 (Pembe–Alev)
Sisteme geri dönüş / cezalandırılma	Kadının özerkleşme girişimi yaptırımla sonuçlanır.	Velayet kaybı, ekonomik baskı, fiziksel şiddet.	Karakter sahnenin sonunda geleneksel konuma döndürülüyorsa.	KS4 (velayet ve ekonomik şiddet), KS6 (gelinlerin savaşı)
Performatif kategori (Butler)				
Performans çatışması	İki farklı kadınlık performansı aynı sahnede karşıt biçimde sahnelenir.	Karşıt giyim, beden dili ve konuşma biçimleri.	Karşıtlık sahnenin anlam merkezindeyse.	BB1, BB3, BB6, KS5, KS6
Yıkıcı / alternatif performans	Karakter beklenen cinsiyet senaryosunu reddeder.	Rolü sözel ya da bedensel olarak reddetme (ör. başını açma, masada ifşa).	Ret açık ve karakterin kendisinden geliyorsa.	BB4, BB5, KS2, KS3
Geleneksel performansın dayatılması	Bir aile üyesi ya da otorite figürü beklenen kadınlık performansını talep eder.	Emir kipi, “ne biçim karışın” türü yargılar, kontrol.	Dayatma sahnede açıkça görülüyorsa.	BB2, KS1
Geleneksel performansa zorla dönüş	Rolü reddeden karakter baskıyla geri döndürülür.	Önceki reddin geri alınması, malikâneye dönüş.	Dönüş zorlama sonucu gerçekleşiyorsa.	KS4
Erkeklik krizi (ikincil kod)	“Güçlü erkek” performansı kırılır.	Ağlama, çaresizlik, otoritenin çözülmesi.	Kırılma sahnede belirgin ise.	BB5 (Yasin), KS3, KS6 (Fatih)
Kesişimsellik eksen (Crenshaw)				
Din / muhafazakârlık–sekülerlik	Güç ilişkisi inanç ve yaşam tarzı farkı üzerinden kurulur.	Başörtüsü, ibadet, dinî referanslı söylem.	Fark çatışmanın kaynağı olarak işleniyorsa.	BB1, BB4, KS3, KS5
Sınıf / ekonomik sermaye	Güç ilişkisi gelir, meslek ve mekân farkı üzerinden kurulur.	Ev ve semt, meslek, holding gücü, tüketim nesneleri.	Sınıfsal fark karakterler arası ilişkiyi belirliyorsa.	BB1 (gündelikçi–terapist), KS4 (Ünal Holding)
Kuşak farkı	Güç ilişkisi kuşaklar arası beklenti farkı üzerinden kurulur.	Kayınvalide–gelin, anne–kız, baba–kız ilişkisi.	Karar yetkisi yaşlı kuşakta toplanıyorsa.	BB4 (Ali Hoca–Hayrünnisa), KS2 (kayınvalide baskısı)
Siyasi-tarihsel / etnik geçmiş	Karakterin etnik ya da siyasi geçmişi konumunu belirler.	Geçmişteki devlet şiddetine ve kimliğe yapılan atıflar.	Geçmiş, sahnedeki ilişkiyi şekillendiriyorsa.	BB6

Boyut / Kategori	Tanım	Gözlemlenebilir gösterge	Yorumlama ölçütü	Örnek vaka
Şiddet / baskı türü	Sahne gösterilen ya da diyalogda doğrudan anılan baskı biçimi (sözel, psikolojik, sembolik, fiziksel, ekonomik/hukuki, cinsel).	Hakaret, tehdit, darp, velayet ya da mülk kontrolü vb.	Baskı açıkça görülüyor ya da dile getiriliyorsa; çoklu kodlanabilir.	KS1 (fiziksel), KS4 (ekonomik/hukuki), BB5 (cinsel istismar, geçmiş)

Not: BB = Bir Başkadır, KS = Kızılık Şerbeti; vaka numaraları çözümleme raporlarındaki sırayı izler (BB1–BB6: Bölüm 1, 2, 3, 7–8, 7–8, 7; KS1–KS6: Bölüm 18, 20, 29, 33, 42, 66). Temsil türü ve baskın performatif kategoride her vakaya tek bir kod atanmıştır; kesişimsellik eksenini ile şiddet/baskı türünde çoklu kodlama uygulanmıştır. Örnek vaka sütununda kesişimsellik ve şiddet boyutları için temsili vakalar verilmiştir.

Veri Analizi

Analitik süreç, Fairclough'un (1992) üç boyutlu CDA modeline göre yürütülmüştür: (a) Metin Analizi — cinsiyet anlamını oluşturan dil, diyaloglar ve anlatı unsurlarının incelenmesi; (b) Söylemsel Uygulama — üretim ve tüketim bağlamlarının analizi; (c) Sosyal Uygulama — bulguların daha geniş sosyokültürel ve ideolojik çerçeveler içinde konumlandırılması. Veriler, her vaka için hazırlanan yapılandırılmış çözümleme formları üzerinden araştırmacılar tarafından elle kodlanmış ve tematik olarak kategorize edilmiştir.

Araştırma esas olarak nitel olmakla birlikte, bulguların vakalar arasındaki dağılımını görünür kılmak amacıyla nitel çözümlemeyi destekleyen betimsel bir sayısallaştırma uygulanmıştır. Bu doğrultuda vaka çözümleme formlarındaki nitel veriler içerik analizi ilkeleriyle sayısallaştırılmış (quantitizing); her vaka (a) baskın kadın temsili türü (Hall), (b) baskın performatif kategori (Butler), (c) kesişimsellik eksenini/eksenleri (Crenshaw) ve (d) şiddet/baskı türü(leri) açısından kodlanmıştır. Sayısallaştırma, Sandelowski ve diğerlerinin (2009) önerdiği ilkeler doğrultusunda yapılmıştır. Ayrıca vaka çözümleme metinlerinde kuramsal çerçeveye ilişkili kavramların (ör. “kadın”, “ataerkil”, “temsil”, “performans”) kullanım sıklığı, analitik odağı görünür kılmak amacıyla otomatik sözcük sayımıyla hesaplanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlik

Kodlama, Tablo 1'de sunulan kodlama rehberi doğrultusunda birinci yazar tarafından yapılmış; ikinci yazar tüm vakaları ilgili sahne transkriptleri ve çözümleme formları üzerinden yeniden incelemiş, görüş ayrılıkları kod tanımları ve sahne bağlamı üzerinden tartışılarak uzlaşıyla çözümlenmiştir (uzlaşılı kodlaması). Her kodlama kararının dayanağı, analiz formlarında ilgili veri örnekleriyle birlikte kaydedilerek sürecin denetlenebilirliği sağlanmıştır. Ayrıca çözümleme metinlerinde kuramsal kavramların kullanım sıklığı raporlanarak (Tablo 7) analitik sürecin izlenebilirliği artırılmaya çalışılmıştır.

Etik Hususlar

Veriler, kamuya açık ve telif hakkıyla korunan medya materyallerinden (yayınlanmış televizyon dizisi bölümleri) elde edilmiştir; çalışmada insan katılımcı yer almamaktadır. Materyallerin akademik kullanımında uygun alıntılama ilkelerine uyulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde, Yöntem bölümünde açıklanan sayısallaştırma (quantitizing) sürecinin sonuçları, betimsel istatistikler ve frekans/yüzde tabloları hâlinde sunulmaktadır.

Tablo 2. Örneklem Betimsel Bilgileri

Dizi	Yayın Yılı	İncelenen Bölüm(ler)	Vaka (Sahne) Sayısı	Sözel Veri Hacmi (kelime)	Vaka Başına Ort. Kelime
Bir Başkadır	2020	1, 2, 3, 7, 8	6	4.729	788
Kızılık Şerbeti	2023–2024	18, 20, 29, 33, 42, 66	6	4.367	728
Toplam	—	11 bölüm	12	9.096	758

Tablo 3. Kadın Temsili Türü Dağılımı (Hall, Temsil Analizi)

Temsil Türü	Bir Başkadır (f)	Kızılılık Şerbeti (f)	Toplam (f)	Toplam (%)
Geleneksel / Bağımlı Rol (Mağduriyet)	1	1	2	%16,7
Özerkleşme / Yeni Kimliğe Geçiş	2	2	4	%33,3
Kesişimsel Eleştiri / Karşıtlık (iki Kadınlık Pozisyonu)	3	1	4	%33,3
Sisteme Geri Dönüş / Cezalandırılma	0	2	2	%16,7
Toplam	6	6	12	%100

Not: Her vaka, ilgili sahnede odaklanılan kadın karakter(ler)in geçirdiği/sergilediği baskın temsil yörüngesine göre tek bir kategoriye atanmıştır.

Tablo 4. Performatif Kategori Dağılımı (Butler, Cinsiyet Performativitesi)

Performatif Kategori	Bir Başkadır (f)	Kızılılık Şerbeti (f)	Toplam (f)	Toplam (%)
Performans Çatışması (iki kadınlık performansı karşı karşıya)	3	2	5	%41,7
Yıkıcı / Alternatif Performans (rolün reddi)	2	2	4	%33,3
Geleneksel Performansın Dayatılması	1	1	2	%16,7
Geleneksel Performansa Zorla Geri Dönüş	0	1	1	%8,3
Toplam	6	6	12	%100

Not: Erkeklik performansının krizi/çöküşü (ör. Yasin'in ve Fatih'in duygusal çöküş anları) 3 vakada (BB5, KS3, KS6; toplam vakaların %25'i) ikincil kategori olarak birlikte kodlanmıştır.

Tablo 5. Kesişimsellik Eksenleri Dağılımı (Crenshaw)

Kesişimsellik Eksen	Bir Başkadır (f)	Kızılılık Şerbeti (f)	Toplam (f)	Vaka Yüzdesi (n=12)
Din / Muhafazakârlık–Sekülerlik	3	3	6	%50,0
Sınıf / Ekonomik Sermaye	2	2	4	%33,3
Kuşak (Nesil) Farkı	1	3	4	%33,3
Siyasi–Tarihsel / Etnik Geçmiş	1	0	1	%8,3

Not: Vakalar birden fazla eksenle ilişkilendirilebildiğinden (çoklu kodlama), yüzdeler N=12 vaka üzerinden hesaplanmış olup toplam %100'ü aşabilir. Bunlara ek olarak, Bir Başkadır'daki iki vakada kesişimsellik eksenleri olarak kodlanmayan ruhsal sağlık ve çocukluk travması temaları da gözlenmiştir.

Tablo 6. Şiddet / Baskı Türleri Dağılımı

Şiddet / Baskı Türü	Bir Başkadır (f)	Kızılılık Şerbeti (f)	Toplam (f)	Vaka Yüzdesi (n=12)
Sözel Şiddet / Aşağılama	2	5	7	%58,3
Psikolojik / Duygusal Şiddet	3	1	4	%33,3
Sembolik / Toplumsal Damgalama (giyim, sınıf, mekân)	2	2	4	%33,3
Fiziksel Şiddet	1	2	3	%25,0
Ekonomik / Hukuki Şiddet	0	1	1	%8,3
Cinsel İstismar (geçmiş/çocukluk travması)	1	0	1	%8,3

Not: Çoklu kodlama uygulanmıştır (bir vakada birden fazla şiddet türü birlikte görülebilir); yüzdeler N=12 vaka üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 7. Vaka Çözümlemelerinde Kuramsal Kavramların Kullanım Sıklığı

Kavram (kök)	Bir Başkadır (f)	Kızılılık Şerbeti (f)	Toplam (f)
kadın / kadınlık	43	60	103
temsıl	24	22	46
performans	10	16	26
gelenek / geleneksel	12	13	25
muhafazakâr	8	13	21
erkek / erkeklik	7	14	21
ataerkil	6	14	20
şiddet	7	10	17
baskı	6	10	16
kurban / mağdur	4	9	13
ideoloji / ideolojik	6	7	13
sınıf / sınıfsal	8	3	11
seküler	4	7	11
kesişim(sellik)	4	2	6
itaat / itaatkâr	2	3	5
bağımsız	3	2	5
nesne(leştirme)	3	2	5
namus	2	2	4
annelik	0	4	4
evlilik / evli	2	2	4
özne	2	1	3
otorite / otoriter	3	0	3
özerk / özerklik	1	0	1

Not: Sayılar, dizi diyaloglarından değil, araştırmacıların her vaka için hazırladığı çözümleme metinlerinden (yorum ve alıntılar dâhil) otomatik sözcük sayımıyla elde edilmiştir. Bu nedenle tablo, dizilerin söylemini değil, çözümleme sürecinde hangi kuramsal kavramların öne çıktığını gösteren bir şeffaflık (denetim izi) göstergesi olarak sunulmuştur. Dizi bazındaki farklar, iki dizinin çözümleme metinlerinin uzunluk ve içerik farklılıklarını da yansıtabileceğinden, karşılaştırmalı çıkarım için kullanılmamıştır.

Bulguların Araştırma Sorularına Göre Yorumlanması

Araştırma Sorusu 1 — Kadınlık, erkeklik ve aile ilişkileri nasıl temsil ediliyor? Tablo 3'e göre kadın temsili tek bir örüntüye indirgenememektedir. On iki vakanın üçte biri (f=4; %33,3) kadın karakterlerin geleneksel/edilgen konumdan özerk bir öznelğe geçtiği sahnelerden oluşurken, eşit oranda bir başka üçte biri (f=4; %33,3) iki farklı kadınlık pozisyonunun (örn. muhafazakâr–seküler, geleneksel–elit) doğrudan karşı karşıya getirildiği kesişimsel eleştiri sahnelerinden oluşmaktadır. Erkeklik açısından ise “güçlü erkek” performansının krizi ya da çöküşü üç vakada (BB5, KS3, KS6; %25) ikincil bir örüntü olarak belirmektedir (Tablo 4, not): Yasin’in eşinin çocukluk travması karşısında yıkılması (BB5) ve Fatih’in ihanetinin ortaya çıkmasıyla babası karşısında ezilip ardından kontrolsüz şiddete yönelmesi (KS3, KS6) bu örüntünün örnekleridir.

Araştırma Sorusu 2 — Toplumsal cinsiyet normları nasıl yeniden üretiliyor, müzakere ediliyor ya da dönüştürülüyor? Tablo 3'e göre vakaların üçte ikisinde (f=8; %66,7; özerkleşme ve kesişimsel eleştiri) geleneksel rol sorgulanmakta, üçte birinde (f=4; %33,3) ise pekiştirilmektedir. Bu oran Bir Başkadır'da 5/6, Kızılılık Şerbeti'nde 3/6'dır. Bununla birlikte “sisteme geri dönüş/cezalandırılma” kategorisinin yalnızca Kızılılık Şerbeti'nde görülmesi (KS'de %33,3'e karşılık Bir Başkadır'da %0) iki dizi arasında önemli bir farklılaşmaya işaret etmektedir: Kızılılık Şerbeti'nde iki vakada (KS4, KS6) kadının özerkleşme girişimi cezalandırılırken, Bir Başkadır'da özerkleşme sahneleri büyük ölçüde geri dönüşsüz ve olumlu sonuçlanmaktadır (BB4, BB5).

Araştırma Sorusu 3 — Kesişimler aile içi güç, karar alma ve özneleşme konumlarını nasıl şekillendiriyor?

Tablo 5'e göre en sık görülen kesişim eksenini din/muhafazakârlık–sekülerlik karşıtlığıdır ($f=6$; %50,0). Bunu sınıf/ekonomik sermaye ve kuşak farkı eksenleri eşit oranda ($f=4$; %33,3) izlemektedir. Sınıf eksenini iki dizide eşit sıklıkta görülmekle birlikte (her birinde $f=2$), Bir Başkadır'da bu eksen kadınlar arasındaki doğrudan karşılaşmalar üzerinden işlenmektedir (örn. Meryem–Peri, Peri–Melisa vakaları). Kuşak eksenini ise Kızılık Şerbeti'nde ($f=3$) Bir Başkadır'a ($f=1$) göre daha baskındır ve özellikle kayınvalide–gelin ile anne–kız çatışmalarında belirginleşmektedir. Soruda öngörülen eksenlere ek olarak, siyasi-tarihsel/etnik geçmiş eksenini yalnızca Bir Başkadır'daki bir vakada (BB6; $f=1$) görülmüştür. Kesişimlerin aile içi güç ilişkilerine yansımaları iki dizide farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Kızılık Şerbeti'nde kuşak ve din/muhafazakârlık eksenlerinin birlikte görüldüğü vakalarda karar alma yetkisi büyük ölçüde ailenin yaşlı kuşağında, özellikle anne ve kayınvalide figüründe toplanmaktadır: Nursema'nın ailesi tarafından zorla evlendirilmesi (KS1) ve kayınvalidesinin telefonunu elinden alarak onun adına konuşması (KS2), genç kadının özneleşme girişiminin bu otoriteyle doğrudan çatıştığını göstermektedir. Sınıf eksenini ise Doğa'nın velayet sürecinde (KS4) olduğu gibi, holding gücünün hukuk ve tıp kurumları üzerinden kadının karar alma alanını daraltmasıyla işlemektedir. Bir Başkadır'da ise sınıf ve din/sekülerlik eksenleri daha çok aile dışındaki karşılaşmalarda (ör. Meryem–Peri, BB1) işlenmekte; aile içinde kuşak eksenini görüldüğünde ise çatışma şiddete dönüşmeden, Hayrünnisa ile babası Ali Hoca arasındaki açık iletişim ve kabulle çözülmektedir (BB4). Bu dizide özneleşme, aile içi otoriteye karşı bir mücadeleden çok bireyin kendi önyargı ve travmalarıyla yüzleşmesi üzerinden kurulmaktadır (BB3, BB5). Bu örüntü, Crenshaw'ın (1991) öngördüğü gibi kadınlığın tekil değil, sınıf, din ve kuşak konumlanışlarının kesiştiği çok katmanlı bir yapı içinde temsil edildiğini göstermektedir.

Tartışma

Bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Türk televizyon dizilerinde kadın ve aile temsili Üner'ün (2013) işaret ettiği betimleyici düzeyin ötesine geçtiği, söylemsel ve görsel boyutları bir arada barındıran çok katmanlı bir yapı sergilediği görülmektedir. On iki vakanın üçte ikisinde (Tablo 3) kadın karakterlerin ya geleneksel rolden özerk bir öznelige geçtiği ya da iki farklı kadınlık pozisyonunun doğrudan çatıştırıldığı sahnelerle karşılaşılması, dizilerin kadınlığı tek boyutlu bir kategori olarak değil, Kandiyoti'nin (1988) "ataerkiyle pazarlık" kavramsallaştırmasını hatırlatır biçimde, kadınların kısıtlı ama gerçek bir eyleycilik alanı içinde konumlandığı bir müzakere zemini olarak kurduğunu düşündürmektedir.

Hall'un (1997) temsil kuramı çerçevesinde okunduğunda, "kesişimsel eleştiri/karşıtlık" kategorisinin toplam vakaların üçte birini oluşturması (Tablo 3, %33,3) özellikle dikkat çekicidir: bu vakalarda (BB1, BB3, BB6, KS5) dizi, tek bir kadın temsili "doğru" veya "ideal" olarak sunmak yerine, muhafazakâr-seküler ya da geleneksel-elit iki kadınlık pozisyonunu birbirinin aynasına dönüştürerek izleyiciyi her iki tarafın da içerdiği önyargı ve ikiyüzlülükle yüzleştirmektedir. Bu bulgu, kadınlığın yalnızca bireysel değil, ideolojik ve yapısal olarak inşa edildiği görüşüyle (Hall, 1997; Crenshaw, 1991) örtüşmekte ve mevcut yazındaki betimleyici eğilimden farklı, karşılaştırmalı bir okuma önerisi sunmaktadır.

Butler'in (1988) performativite kuramı açısından, vakaların %41,7'sinin "performans çatışması" kategorisinde toplanması (Tablo 4), dizilerin kadınlığı sabit bir öz olarak değil, sürekli sahnelenen ve sahnelendiği anda sorgulanabilir hale gelen bir edim olarak kurguladığını göstermektedir. Bununla birlikte, erkeklik performansının krizi/çöküşü örüntüsünün vakaların dörtte birinde (BB5, KS3, KS6) ikincil bir kategori olarak belirmesi, toplumsal cinsiyet performativitesinin yalnızca kadın karakterlere özgü olmadığını; ataerki "güçlü erkek" senaryosunun da dizilerde kırılmalı ve sürdürülemez bir performans olarak temsil edildiğini göstermektedir. Bu bulgu, hegemonik erkekliğin kırılmalılığına ilişkin tartışmalarla (Connell ve Messerschmidt, 2005) örtüşmektedir.

Crenshaw'ın (1991) kesişimsellik kuramı bağlamında, din/muhafazakârlık-sekülerlik ekseninin (%50,0) sınıf (%33,3) ve kuşak (%33,3) eksenlerinin önüne geçmesi, Türkiye bağlamında toplumsal cinsiyet temsili öncelikle dinsel-laik kutuplaşma üzerinden kodlandığını, sınıfsal ve kuşaksal farklılaşmaların ise bu eksenle iç içe geçerek ikincil düzeyde işlev gördüğünü göstermektedir. Bu bulgu, Arslan ve İşman'ın (2025) Türk dizilerini

bir "yumuşak güç" aracı olarak konumlandırılan çalışmasıyla birlikte düşünüldüğünde, dizilerin yalnızca uluslararası alanda değil yurt içinde de ideolojik kutuplaşmanın kadın bedeni ve aile kurumu üzerinden yeniden üretildiği bir söylem alanı olarak işlediğini düşündürmektedir.

İki dizi arasındaki en belirgin farklılık, "sisteme geri dönüş/cezalandırılma" kategorisinin yalnızca Kızılıık Şerbeti'nde yer almasıdır. Bu bulgu, iki yapının tür ve anlatı stratejisi bakımından farklılaştığına işaret edebilir: Bir Başkadır, psikoterapi bağlamı üzerinden daha örtük, içe dönük ve sınıfsal-kültürel bir eleştiri sunarken; Kızılıık Şerbeti, zorla evlilik, velayet ve ekonomik baskı gibi doğrudan ve görünür ataerkil şiddet biçimlerini merkeze almakta, incelenen vakaların bir bölümünde (2/6; KS4, KS6) kadının özerkleşme girişimlerini sistemsel bir cezalandırmayla sonuçlandırmaktadır. Bu bulgu, Kızılıık Şerbeti'nin modern-geleneksel çatışmada taraf tutmayan uzlaşmacı bir tutum sergilediğini ileri süren Bilgin Ülken'in (2023) okumasıyla gerilim içindedir. Buna karşılık, bulgu, dizinin ataerkil cinsiyet rollerini şiddet ve tahakküm üzerinden yeniden ürettiğini gösteren Serhat ve Çelebi'nin (2026) çalışmasıyla örtüşmektedir. Söz konusu farklılık, dizinin yüzeyde iki dünya görüşü arasında denge kurarken anlatı düzeyinde özerkleşmeye çalışan kadını cezalandırabildiğini düşündürmektedir. Bu karşılaştırma, farklı türlerden iki dizinin karşılaştırılmasına dayanan çoklu vaka tasarımının, tür farkının temsil örüntülerini nasıl şekillendirdiğini görünür kılmak bakımından değerlidir. Bu farklılaşmada yayın platformunun da rolü olabilir: RTÜK denetimine tabi ulusal kanal yapımları, dijital platform yapımlarına kıyasla 'normdan sapan' karakterleri anlatının sonunda düzene geri döndürme eğiliminde olabilir.

Sınırlılıklar

(1) Örneklem sınırlıdır (N=12 vaka, 2 dizi); bulgular istatistiksel genellenebilirlik değil, betimsel eğilimler sunmaktadır. (2) Kategoriler vaka çözümleme metinlerinden tümevarımsal olarak türetilmiş ve Tablo 1'deki kodlama rehberi doğrultusunda uzlaş kodlaması yoluyla belirlenmiştir. Örneklem küçüklüğü (N=12) ve bazı kategorilerin düşük frekansı nedeniyle istatistiksel bir uyum katsayısı raporlanmamıştır. Daha geniş örneklemli çalışmalarda kodlamanın bağımsız kodlayıcılar tarafından yapılması ve kodlayıcılar arası uyumun Cohen'in kappa katsayısı gibi bir ölçüt ile hesaplanması önerilir. (3) Tablo 7'deki kavram sıklıkları dizi diyalogları üzerinden değil, araştırmacıların hazırladığı vaka çözümleme metinleri üzerinden hesaplanmıştır. "Temsil", "performans", "ataerkil" ve "kesişimsellik" gibi kavramlar büyük ölçüde kuramsal çerçevenin dilini yansıttığından, bu sıklıklar dizilerin söylemsel içeriğine ilişkin doğrudan bir ölçüm olarak yorumlanmamalıdır. Tablo bu nedenle yalnızca analitik odağın şeffaflığını sağlamak amacıyla sunulmuş; dizilere ilişkin karşılaştırmalı çıkarımlar kategorik kodlamaya (Tablo 3–6) dayandırılmıştır. (4) Çalışma, izleyici alımını kapsamamaktadır; temsillerin izleyiciler tarafından nasıl yorumlandığı ayrı bir araştırmanın konusudur.

Sonuç

Bu çalışma, Bir Başkadır ve Kızılıık Şerbeti dizilerinden seçilen on iki vakanın eleştirel söylem analizi ve temsil analizi çerçevesinde incelenmesi yoluyla, Türk televizyon dizilerinde kadın ve ailenin ne geleneksel rollere indirgenebilecek ne de tamamen özerk-yeni kimliklere dönüştürülmüş tekil bir biçimde temsil edilmediğini; bunun yerine geleneksel, özerkleşen ve kesişimsel olarak sorgulanan kadınlık pozisyonlarının aynı anlatı evreni içinde bir arada var olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma sorularına verilen yanıtlar, kadın temsili (1) çoğunlukla ikili bir karşıtlık ya da geçiş süreci içinde kurgulandığını, (2) geleneksel rollerin sorgulanma oranının pekiştirilme oranından belirgin biçimde yüksek olduğunu, ancak bu sorgulamanın dizi bazında (özellikle Kızılıık Şerbeti'nde) sistemsel bir cezalandırma ile dengelendiğini ve (3) bu temsillerin din/sekülerlik, sınıf ve kuşak eksenlerinin kesişiminde şekillendiğini ve bu kesişimlerin özellikle Kızılıık Şerbeti'nde aile içi karar alma yetkisini yaşlı kuşakta toplayarak kadınların özneleşme alanını daralttığını göstermektedir.

Bulgular, Giriş'te belirtilen boşluğu—Türk televizyonunda kadın ve aile temsiline ilişkin çalışmaların betimleyici düzeyde kalması ve söylemsel-görsel boyutları birleştiren analizlerden yoksun olması—kısmen doldurmakta ve Hall, Butler ve Crenshaw'ın bütünleştirilmiş teorik çerçevesinin bu tür bir çoklu vaka analizine uygulanabilir ve üretken olduğunu göstermektedir. Bulguların pratik çıkarımları da bulunmaktadır: medya

üreticileri ve senaristler için, kadın karakterlerin özerkleşme çabalarının sistemsel olarak cezalandırılıp cezalandırılmadığı, dizinin toplumsal cinsiyet ideolojisine dair verdiği örtük mesajı doğrudan etkileyen bir anlatı tercihi olarak öne çıkmaktadır; eğitimciler ve politika yapıcılar için ise bulgular, popüler medyanın toplumsal cinsiyet algısını hem sorgulayan hem de zaman zaman yeniden üreten çift yönlü işlevine dikkat çekmektedir.

Gelecek çalışmalarda örneklemin daha fazla bölüm ve vakayla genişletilmesi ve izleyici alımlama boyutunun eklenmesi, bulguların daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Bu haliyle çalışma, Türk medya bağlamında toplumsal cinsiyet ve aile temsiline dair alan yazına karşılaştırmalı ve kuramsal açıdan bütünlleştirici bir katkı sunmaktadır.

ETİK BEYAN

Bu araştırma, kamuya açık olarak yayımlanmış televizyon dizisi bölümlerinin incelenmesine dayanmakta olup insan katılımcılardan doğrudan veri toplanmadığı için etik kurul izni gerektirmemektedir. Materyallerin akademik kullanımında uygun alıntılama ilkelerine uyulmuştur.

Teşekkür

Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenen 1919B012537790 numaralı projeden üretilmiştir. Yazarlar, sağladığı destek için TÜBİTAK'a teşekkür eder.

Kaynakça

- Arslan, Ş., & İşman, A. (2025). Turkish TV series as a soft power tool. *Galactica Media: Journal of Media Studies*, 7(1), 69–106. <https://doi.org/10.46539/gmd.v7i1.543>
- Bilgin Ülken, F. (2023). Modern-geleneksel çatışmasında kadın: Kızılıcak Şerbeti dizisi. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 13–22. <https://doi.org/10.55044/meusbd.1362324>
- Bir Başkadır* [Televizyon dizisi]. (2020). Netflix.
- Butler, J. (1988). Performative acts and gender constitution: An essay in phenomenology and feminist theory. *Theatre Journal*, 40(4), 519–531.
- Connell, R. W., & Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. *Gender & Society*, 19(6), 829–859. <https://doi.org/10.1177/0891243205278639>
- Crenshaw, K. (1991). Mapping the margins: Intersectionality, identity politics, and violence against women of color. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241–1299.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and social change*. Polity Press.
- Hall, S. (1997). The work of representation. In S. Hall (Ed.), *Representation: Cultural representations and signifying practices* (pp. 13–74). Sage.
- Kandiyoti, D. (1988). Bargaining with patriarchy. *Gender & Society*, 2(3), 274–290.
- Kızılıcak Şerbeti* [Televizyon dizisi]. (2023–2024). Show TV.
- Machin, D., & Mayr, A. (2023). *How to do critical discourse analysis: A multimodal introduction* (2nd ed.). Sage.
- Sandelowski, M., Voils, C. I., & Knafl, G. (2009). On quantitizing. *Journal of Mixed Methods Research*, 3(3), 208–222. <https://doi.org/10.1177/1558689809334210>
- Serhat, M., & Çelebi, S. İ. (2026). Ataerkil söylem, cinsiyet rolleri ve şiddet: Kızılıcak Şerbeti örneği. *Yeni Yüzyıl'da İletişim Çalışmaları*, 4(13), 28–44.
- Ünür, E. (2013). Türk televizyon dizilerinde toplumsal kimliklerin temsili. *Erciyes İletişim Dergisi*, 3(2), 32–42.

Van Dijk, T. A. (1998). *Ideology: A multidisciplinary approach*. Sage.